

משך חכמה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה

לקבלת גליון שבועי במייל: y.b.daskal@gmail.com

כל הזכויות שמורות ©

מס' גליון שפד

ביאור בינת החכמה על "משך חכמה"

מאת: יצחק בירך דסקל, טל: 052-7611435

בס"ד פרשת במדבר תש"פ

ההבדל בין קדושת הכהנים ללויים - פסקא כ - כב

ביאור מהות ההבדל בין הכהנים ללויים

[כ]

(ג, מה) והיו לי הלויים אני ה'.¹ דע, דהא דאמרו בפרק בני העיר (מגילה כו, ב) דתשמיש קדושה קדוש, ותשמיש דתשמיש לא,

(ג, מה) קח את הלויים תחת כל בכור בכני ישראל ואת בהמת הלויים תחת בהמתם והיו לי הלויים אני ה':

לאחרן ויבנינו נתונם נתונם ה'מה לו מאת בני ישראל, ואף על פי כן אין בהם קדושה, מכאן למדו חז"ל שמשמשי משמשי אין בהם קדושה, ולכן אמרו בבכורות (שם) שלויה שזנתה אוכלת במעשר. ובזה מבואר לנו מדוע הקרשים שנטענין על העגלות לא היו מכוסין בבגדים, והכלים שהיו נוטלים ביד היו מכוסים בבגדים, כיון שהלויים הם משמשי משמשי של קדושה, ואין ראוי שיטלו דבר שבקדושה בלא הפסק, דאם יטלו דבר שבקדושה, הרי הם משמשי קדושה, ומעלתם פחותה, שהם רק משמשי משמשי דקדושה, אבל הקרשין שהיו מונחין בעגלות, לא היה צורך לכסותן בבגדים, דהעגלות הם משמשי קדושה, והלויים נושאי העגלות הם משמשי משמשי, וזה ראוי להם לפי סוג מעלתן.

[כ] (ג, מה) "קח את הלויים תחת כל בכור בכני ישראל ואת בהמת הלויים תחת בהמתם והיו לי הלויים אני ה'". ע"כ. יש לדקדק: א. מדוע את הקרשים הניחו על העגלות בלא הפסק בבגדים, ואת כלי אוהל מועד שנשאו הקהתי ביד, כיסו בבגדים, והרי זה דבר והיפוכו, דכשנושאים ביד הוא כבוד יותר גדול מאשר להניח בעגלה, ודוקא על העגלה הניחו בלא הפסק בבגדים. ב. מדוע כתוב "והיו לי הלויים", ומה בא לומר בזה. ג. כיון דכתיב והיו לי הלויים, מדוע כתוב "אני ה'", מה עניין זה למה שכתוב והיו לי הלויים.

ואם תאמר, הא הבגדים שהם כיסוי לכלי המקדש, הם בטלים לכלי המקדש, והם חלק מהם, ולפי זה הלויים הם תשמיש, ולא תשמיש דתשמיש. אבל באמת מבואר בגמ', שאפילו כלי שהוא מיוחד לדבר שבקדושה, אם מניח עליו כלי אחר שאינו מיוחד, דינו ככלי בתוך כלי. דאמרו בברכות (כו, א) שאסור לשמש מיטתו כשיש ספרים בחדר אלא אם מניח כלי בתוך כלי, ואמרו שם, דכלי שהוא כלי מיוחד להם, אפילו עשרה כלים הם כלי אחד, אבל אם מניח טלית על גבי אקמטרא, הוא ארגז של ספרים, הוי כלי בתוך כלי, דהיינו שאם הספרים בתוך ארגז שלהם, אם מניח טלית על גבי הארגז, הוי כלי בתוך כלי. שאף על פי שהארגז הוא כלי של הספרים, מכל מקום נחשב ככלי לעניין שאם מניח גלימא עליו שאינה כלי של הארגז, הוי ככלי בתוך כלי, ומיושב היטב דקדוק א'.

אבל הביאור בכל זה, דהנה אמרו במגילה (כו, ב) דתשמיש של קדושה הוא קדוש, ותשמיש של תשמיש אינו קדוש, ונראה שהמקור שממנו למדו חכמינו זכרונם לברכה שתשמיש של תשמיש אינו קדוש, הוא מהלויים. דהנה הכהנים הם משמשי קדושה, ורק עליהם כתוב בתורה (ויקרא כא, ו, ו) "קדשים יהיו לאלהיהם ולא יחללו שם אלהיהם פי את אשי ה' לחם אלהיהם הם מקריבם והיו קדש", ומטעם זה אמרו בבכורות (מז, א) שכהנת שזינתה נפסלה מן המעשר וגרעה מלויה שנבעלה לפסול לה שאוכלת במעשר (שם), והטעם בזה כתבו התוס' (בכורות שם, ד"ה אלא) וז"ל "אלא כהנת כיון דאיבעילה [ליה] הויא לה זרה. ואפילו קדושת לוייה פקעה מינה, וגרעה מלויה אשת כהן שנסבית, דאע"ג דמיפסלא מתרומה, לא פקעה מינה קדושתה לענין ה' סלעים, אבל כהנת דקדושתה מגופה אתיא, כשמתחללת, פקעה קדושתה לגמרי" עכ"ל. הנה מבואר בתוס', דיש הבדל בין לוי לכהן במהות הקדושה, שלוי קדוש בקדושת לוי מכח השבט, וזה לעולם לא יפקע ממנו אפילו תחלל קדושתו, אבל כהן קדושתו היא מחמת שהוא קדוש, וקדושה מתחללת על ידי ביאה לזר, לכן אם זינתה נפקעה לגמרי משבט הלוי. [ואע"פ שמעשר מותר לישראל, אבל נפסלה לעניין שאין חייבין לתת לה מעשר].

והנה הלויים הם משמשי הכהנים, דכתיב (במדבר ג, ט) "וניתפה את הלויים

משך חכמה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה

כסא להשם המפורש, כמו שנאמר (חבקוק ב, כ) וה' בהיכל קדשו, היכל הוא שם א"ד. ועיין רש"י ותוספות סוכה מה, א בזה. וכן כתוב בעזרא ה, כח ואמר אליהם, אתם קדש לה' והכלים קודש (פסוק כט) שקדו ושמרו כו', הרי כדפרשנו. ודייק היטב².

[כא - המשך]

מדוע מתנות כהונה יש בהם קדוש ומתנות הלויים אין קדושה

ובזה³ נתבאר לנו דבר נכון, דבכהנים דאיכא בהו קדושה, לכן במתנותיהם איכא קדושה, דאינן נאכלין בטומאה, כמו תרומה (יבמות עד, ב. ועוד), דקודש הוא, אבל לויים, דהוי תשמיש דתשמיש ליכא בהו קדושה, לכן מתנותיהם נאכלין בטומאה. ואפילו לרבי מאיר, דאמר מעשר ראשון אסור לזרים (יבמות פה, ב), מכל מקום סבר, דנאכלים בטומאה, דכתיב (במדבר יח, לא) ואכלתם אותו בכל מקום אפילו בקבר, כמו שפירשו תוספות ביבמות דף פו, ב (ד"ה מי), יעויין שם. ודו"ק⁴.

[כא - המשך]

³ [כא - המשך] ועל פי המבואר שהכהנים קדושים במהותם כדן תשמיש קדושה, והלויים אינם קדושים כי הם תשמיש דתשמיש, יתבאר לנו דבר נכון, מדוע מתנות הכהנים יש בהם קדושה ואינם נאכלים בטומאה, כמו תרומה שאסורה לאכול בטומאה (יבמות עד, ב ועוד). דכיון שכהנים קדושים במהותם, גם מתנותיהם קדושים. אבל הלויים שאין בהם קדושה, גם מתנותיהם אינם קדושים. ואפילו לרבי מאיר שסובר שמעשר ראשון אסור לזרים (יבמות פה, ב), סובר, שמעשר ראשון נאכל בטומאה, כמו שלמדו חז"ל (שם) מדכתיב (במדבר יח, לא) "וְאָכַלְתֶּם אֹתוֹ בְּכָל מְקוֹם אֲתֶם וּבִיְתֵיכֶם", דהיינו במקום טומאה בבית הקברות, כמו שכתבו התוס' ביבמות (פו, ב ד"ה מי). ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

⁴ תמצית דבריו: מתנות הכהנים יש בהם קדושה ואינם נאכלים בטומאה, כמו תרומה שאסורה לאכול בטומאה (יבמות עד, ב ועוד). דכיון שכהנים קדושים במהותם, גם מתנותיהם קדושים. אבל הלויים שאין בהם קדושה, גם מתנותיהם אינם קדושים.

יצא להם לדעתי מדין תורה, דאשכחן דכהנים המה משמשי קדושה, קדושה אית בהו, וקדושים יהיו ולא יחללו (ויקרא כא, ו), וכהנת שזנתה נפסלה מן המעשר (בכורות מז, א), דקדישא גופא, אכן לויים המה נתונים לאהרן ובניו (במדבר ג, ט), והוי משמשי משמשי, ולכן לית בהו קדושה, ולויה, שזנתה אוכלת במעשר (בכורות, שם), דלא קדישא גופא, ולכן בעת משא מלאכת הקודש, היו הקרשין נטענין על העגלות, ועבודת בני קהת, אשר היה בכתף היה מכוסה בבגדים (במדבר פרק ד), כדי שהבגדים יהיו משמשי קדושה, והלויים יהיו תשמיש דתשמיש, וכן הדין, דחדא הוי כליין, והשני כלי הוי תשמיש דתשמיש, וכמו כאן, שהבגדים היו כליין, ובכל זאת היו הלויים תשמיש דתשמיש, וכיוצא בזה אמרו ברכות סוף פרק ג (כו, א) גלימא אקמטרא ככלי בתוך כלי דמי, ולכן כתוב והיו לי הלויים אני ה', לרמז שמהשם יתברך משמו יש שני הפסקות, והוא תשמיש דתשמיש, וזה לי, אני, וכן (פסוק מא) ולקחת הלויים לי אני ה', ואני הוא התשמיש והמלבוש, שאני הוא שם משם ע"ב, והוא כמו שם אדנות, שהוא

ללויים, דהלויים הם תשמיש דתשמיש. ולכן כתבה תורה (פסוק מא) "וְלָקַחְתָּ אֶת הַלְוִיִּם לִי אֲנִי ה'", לרמז, שיהיה שני תיבות הפסק בין הלויים לשם ה', ד"אני" הוא מלבוש כביכול, ש"אני" הוא שם משם ע"ב והוא כמו אדנות שהוא כסא להשם המפורש, כמו שכתוב (חבקוק ב, כ) "וְהָיָה כִּי יִקְדָּשׁוּ", היכל הוא שם א"ד, וכן מפורש בעזרה שהכהנים הם תשמיש של קדושה כמו כלי המקדש, דכתיב בעזרא (ח, כח) "וְאִמְרָה אֲלֵהֶם אֲתֶם קֹדֶשׁ לַה' וְהַפְּלִיִּים קֹדֶשׁ", וכתוב (שם פסוק כט) "שִׁקְדוּ וְשִׁמְרוּ עַד תִּשְׁקְלוּ לְפָנַי שְׂרֵי הַפְּהָנִים וְהַלְוִיִּים וְשְׂרֵי הָאֲבוֹת לְיִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַם הַלְשָׁכוֹת בֵּית ה'", ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

² תמצית דבריו: הכהנים הם משמשי הקודש, לכן הם קדושים בעצמם, דתשמיש של קדושה הרי הוא קדוש. אבל הלויים, הם משמשי הכהנים, והם תשמיש דתשמיש של קדושה, ולכן אין בהם קדושה בעצמם, ומכאן למדו חז"ל, שתשמיש של תשמיש קדושה, אין בו קדושה.

משך חכמה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה

ולפי⁵ זה יתבאר לנו עוד, דמה דפליגי רבי מאיר וחכמים במעשר במעשר ראשון (יבמות פו, א), דקדושה לית ליה במעשר, דגלי רחמנא

[כב - המשך]

ביאור מחלוקת רבי מאיר וחכמים אם מעשר ראשון נאכל לזרים

לעבודה זו, ולכן סוברים חכמים, שישראל מותר במעשר ראשון, כיון דישראל אינו זר מלויים, דבאדם אין זרות אלא בסדר העבודה.

ולפי זה, רבי מאיר דלומד מדכתיב והזר הקרב יומת שישראל זר הוא אצל לויים במהות, על כורחך יסבור דאינו נחשב זר מחמת סדר העבודה, אלא זר ממש הוא כלפי הלויים, ולכן ישראל אסור במעשר ראשון דנחשב לזר כלפי ישראל, אם כן אין מקרא ללמד שמשורר ששיער חייב מיתה, דרק ישראל הוא זר, ועל ישראל קאי קרא, אם כן לרבי מאיר משורר ששיער אינו במיתה אלא באזהרה, ולכן מעשר ראשון שהוא חלף עבודת הלויים אסורה לישראל, כשם שעבודתם אסורה לישראל מדין זרות, ולא מסדרי העבודה.

ויש להביא ראיה מלשון הכתוב דזר הקרב יומת היינו זר של אותה עבודה ולא זר בעצם. דהנה ידוע שעל שם התואר יתכן להוסיף ה"א, כמו החכם, הלבן, האדם. אבל על שם העצם לא יבוא ה"א, כמו הראובן. ומכל מקום בשם סוג ומין, שהוא פרטי ואין בו רבים, אפשר להוסיף ה"א בתחילתו, לכן השם אדם שאין בו רבים, שאין אומרים אדמים, וכן שמש, אף על פי שהיא שם עצם, אין רבים, שמשמים, לכן כתוב האדם השמש.

והנה בכריתות נחלקו אם מלך וכהן גדול חייבם על משיחה בשמן המשחה, דכתיב בו (שמות ל, לג) "וְאִשֶּׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל זֶר וְנִקְרַת מְעִימוֹ" ומלך וכהן לא היו בתחלה זרים, דהיו צריכים משיחה, אבל לאחר שנמשחו נעשו זרים, ונחלקו האם "זר", שלא היה זר מעיקרו נקרא זר. ויש לדקדק, הא הכא כתיב "והזר הקרב יומת", וביארנו שאינו זר מעיקרו, אלא הוא שינוי בעבודה, וכאן הכל מודים שנקרא זר, ושם נחלקו אם נקרא זר כשאינו מעיקרו. אבל לפי המבואר הוא פשוט, דבשמן המשחה כתוב זר בלא ה"א, ומשמעו שהוא זר בעצם, לכן נחלקו אם לא היה זר מעיקרא, האם הוי בכלל זר, אבל בעבודת המשכן שכתוב "והזר" בה"א, שמשמעו תואר, בזה איירי בשינוי עבודה, ואינו זר בעצם, והראיה שאינו זר בעצם, שהרי כתב הרמב"ם בהלכות כלי המקדש (ג, ח), שמשורר שנפסל בקול לא נפסל אלא לשורר אבל יכול לעבוד כשוער, הרי ש"הזר" אינו זר בעצם אלא בתואר ויכול להשתנות.

ותראה לפי זה דבר נפלא, דכתיב בדין בת כהן שנאשת לזר לענין אכילת תרומה, (ויקרא כב, יב) "וּבֵּית פֶּהֶן פִּי תִהְיֶה לְאִשׁ זָר הוּא בְּתִרְוֹמַת הַקֹּדֶשִׁים

[כב - המשך]

⁵ [כב - המשך] ויש לדקדק, דבפסקא כא מבואר דלרבי מאיר מעשר ראשון אסור לזר אבל מותר באכילה בטומאה, והוא ביבמות (פו, א), דקדושה לית ליה במעשר, דגלי רחמנא (במדבר יח, לא) ואכלתם אותו בכל מקום, אפילו בקבר, אבל אסור לזר. והוא דבר פלא, דאם קדושה אין בו מדוע אסור לזרים. ואם קדושה יש בו, מדוע מותר לאוכלו בטומאה.

אבל על פי המבואר לעיל, שקדושת מתנות כהונה תלויה בקדושת בעלי המתנות, ולכן מתנות הכהנים קדושים, כיון שהכהנים קדושים, ומתנות הלויים אינם קדושים כיון שהלויים שאינם קדושים - יתבאר גם ענין זה, דרבי מאיר סובר, שאף על פי שהלויים אינם קדושים, אבל הם שבט אחר מישראל, וישראל נקראים זרים כלפי הלויים, דכתיב בעבודת המשכן (במדבר א, נא) "וּבְנֵי עַמִּי יִרְדּוּ אִתּוֹ הַלְוִיִּם וּבְחֶנֶת הַמִּשְׁכָּן יִקְימוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וְהָזֶר הַקָּרֵב יִמָּת", הנה מפורש בכתוב שישראל נקראים זרים כלפי הלויים בעבודתם, לכן מתנות הלויים אסורים לזרים, שהמתנות הם חילוף לעבודתם, וכשם שעבודתם אסורה לזרים גם מתנותיהם אסורה לזרים, אבל מותרים לאכול בטומאה, כי אין קדושה ללויים.

ולפי זה יש להקשות על חכמים, איך מותר זר במעשר, והא ישראל זרים הם אצל ישראל, ויש לומר, דחכמים סוברים שישראל אינם זרים ללויים, והא דכתיב והזר הקרב יומת, היינו מפני שלעבודה זו הוא זר, וחייב מיתה מחמת סדר העבודה שאינה שלו, והמשנה מעבודה שלו לעבודה אחרת, זר הוא, וחייב מיתה.

והנה נחלקו תנאים בערכין (יא, א) האם לוי שתפקידו לשורר והחליף עבודתו לנעילת שערים, דהיינו ששיער, או להפך, האם חייב מיתה. ומפרש אביי, מה הטעם חייב מיתה, דכתיב (במדבר ג, לח) "וְהַחֲנִינִים לְפָנַי הַמִּשְׁפָּן קָדְמָה לְפָנַי אֶהְיֶה מוֹעֵד מִזְרְחָה מִשֶּׁה וְאַחֲרָיו וּבְנֵי שִׁמְרִים מִשְׁמֶרֶת הַמִּקְדָּשׁ לְמִשְׁמֶרֶת פְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָזֶר הַקָּרֵב יִמָּת", ומפרש אביי, דאין לומר שהכונה לישראל, דכבר כתוב בתורה לפני כן באותה פרשה דישראל אסור לעבוד עבודת הלויים, אלא על כורחך זר היינו לוי ששינה עבודתו, דגם הוא זר

משך חכמה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה

יאכל בו, וכתוב בשמן המשחה (שמות ל, לג) אשר יתן ממנו על זר, דבזר שלא מעיקרו פליגי אם מקרי זר, יעויין שם דף ו, ב אבל כאן דכתיב והזר הקרב יומת, הזר בה"א, הוא שם התואר זר דאותו עבודה, אף על גב דהמשורר כשיפסל בקול יחזור לעבודת השוערים, כמו שפסק רבינו משה בהלכות כלי המקדש (ג, ח), ובכהאי גונא גבי תרומה, היכא דהיא ראויה עוד לשוב לאכול תרומה, כמו בת כהן שניסת לישראל (יבמות פז, א), לאו זרה היא, דשם כתיב בלא ה"א, וזה שם העצם, ולא שם התואר. והמופת על אמיתת נושא הדבר, דבכהניס איכא קדושה לא בלויס, דבכהניס כתיב ה' אלקיהם (ויקרא כ, ו), וכן בכהן גדול (שם שם יב). אבל בשבט לוי אינו מיחס אלקים אליהם לבד בכל התורה, רק ה', אך בפרשת שופטים כתוב (דברים יח, ז) ושרת בשם ה' אלקיו, ושם בכהן מדבר, יעויין בכל התורה ותשכח. וזה ענין נכון. ודו"ק⁶.

(במדבר יח, לא) ואכלתם אותו בכל מקום, אפילו בקבר, אבל בזרות פליגי, משום דזרות איכא בלויים, שכתוב (במדבר א, נא) והזר הקרב יומת, לכן גם במתנותיהם אשר הוא חלף עבודתם באהל מועד, אף על גב דקדושה לית ביה, זרות איכא גביה, והזר הקרב יומת, לכן זר אסור במעשר ראשון, וחכמים דפליגי סברי, דזרות גם כן ליכא בו, ואי משום דכתיב והזר הקרב יומת, אין זה משום זרות, דהא אפילו משורר ששיער במיתה (ערכין יא, א), אף על גב דאינה תרווייהו לויים, אם כן אין זה משום זרות, רק הוא שייך לסדר העבודה, אבל אין זה מצד זרות במין האדם, שבאדם, אין הבדל. ולפי זה יסבור רבי מאיר דמשורר ששיער אינו במיתה רק באזהרה, והזר הקרב יומת אין זה רק בזר מוחלט, ואם כן זר גמור, הוא ישראל, ששימש בעבודת הלויים הוא במיתה, ומשורר ששיער אינו רק באזהרה, ואם כן איכא זרות, לכן מעשר ראשון, שהוא חלף עבודתו אינו רק ללויים, ולזרים אסור. והנה ידוע, דעל שם התואר יתכן ה"א, כמו החכם, הלבן, האדם, אבל על שם העצם לא יבוא ה"א, כמו הראובן, לבד שם המין, ומטעם זה כתוב האדם, השמש, שמינו הוא פרטיותו, לכן בריש כריתות מדמה הא דכתיב בתרומה (ויקרא כב, יג) זר לא

"(ו) וכי יבא הלוי מאחד שיעריך מפל ישראל אשר הוא גר שם וכא ככל אנת נפשו אל המקום אשר יבחר ה': (ז) ושרת בשם ה' אלהיו ככל אחיו הלויים העמדים שם לפני ה'", הא לא קשיא, דשם מדבר בכהן ולא בלוי. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

⁶ תמצית דבריו: לרבי מאיר מעשר ראשון אסור לזרים, אבל נאכל בטומאה, כיון שאין קדושה במתנות הלויים כמבואר. ומכל מקום אסור לזר, כיון דישראל זר אצל הלויים, דבעבודת הלויים כתוב והזר הקרב יומת, ולכן מתנותיהם שהם חילוף עבודתם, לכן גם המתנות אסורות לזר, כשם שעבודתם אסורה לזר. אבל חכמים סוברים, שמה שכתוב והזר הקרב יומת, היינו לוי ששינה עבודתו, כגון משורר ששיער, והוא זר עכשיו, ולא זר במהותו, לכן מעשר ראשון מותר לזרים.

לא תאכל", ויש לדקדק, מדוע נקרא "האיש" זר, הא כיון שבת כהן נשאת לו גם היא נעשת זרה, והכתוב מדקדק שהוא איש זר ולא היא. אבל לפי המבואר הוא נפלא מאוד, דהאיש זר בעצם, ולעולם לא יוכל לאכול תרומה, אבל בת כהן שנשאת לו אינה זרה בעצם, שהרי אם ימות בעלה תחזור לבית אביה ותאכל תרומה, וכיון שכתוב "זר" בלא ה"א, הוא זר בעצם, וזה רק האיש ולא בת כהן. לכן דקדק הכתוב לכתוב "איש זר", האיש זר ולא הבת כהן שנשאת לו.

ויש להביא ראיה מוחלטת שיש קדושה בכהנים ולא בלויים, שבכהנים כתוב תורה כמה וכמה פעמים לשון שמשמעו שה' הוא אלוקים של הכהנים, דכתיב (ויקרא כא, ו) "קדשים יהיו לאלהיהם ולא יחללו שם אלהיהם כי את אשי ה' לחם אלהיהם הם מקריבם יהיו קדש", הנה נקרא אלוקים שלהם, וכן בכהן גדול כתוב (שם, פסוק יב) "וימן המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש אלהיו כי גור שמן משחת אלהיו עליו אני ה'" אבל בשבט לוי בשום מקום בתורה אין מייחס של אלוקים מיוחד לשבט הלוי, רק שם ה' שאינו חלילה מיוחס לאף אחד. ואם תאמר הא כתוב תורה (דברים יח, ו-ז)

